

Den nye stemmen

Allerede som 23-åring så Bushra Ishaq seg nødt til å ta en alvorprat med Kronprins Haakon og fredsprisvinnerne Muhammad Yunus og Kofi Annan. Hun har markert seg som en brobygger mellom etniske nordmenn og det muslimske samfunnet og forfekter feminisme i multikulturalismens tid. Men i egne øyne er vinneren av Fritt Ord-prisen 2010 først og fremst medisinstudent.

■ Bushra Ishaq hadde fundert lenge, veldig lenge, over hvordan hun som muslimsk kvinne kunne drive kvinnekamp. Faktisk hadde hun grublet over hvordan hun skulle omgå denne uomtvistelige kontroversen siden hun gikk på ungdomsskolen. Da generalsekretæren i Islamsk Råd ba henne tale i moskeen under de kongeliges visitt for ett år siden, så Bushra sitt snitt til å slå et slag for det som sto hennes hjerte aller nærmest. Hun holdt et flammende innlegg om muslimsk kvinnekamp, så inderlig og så velartikulert at verken imamen eller kronprinsen kunne unngå å se at en stjerne var født. Da Kronprins Haakon Magnus senere skulle nominere to delegater til den prestisjetunge konferansen One Young World, var Bushra Ishaq et selvsagt valg. Siden gikk det slag i slag med kronikker i de største avisene, TV-debatter og innspill i en rekke kontroversielle saker, før hun avrundet det hele med å motta Fritt Ord-prisen sammen med Abid Q. Raja. Det har utvilsomt vært et begivenhetsrikt år for Bushra Ishaq.

– Hvis noen hadde fortalt meg at det var denne retningen livet mitt skulle ta, ville jeg aldri ha trodd dem, ler hun.

For folk flest ble Bushra Ishaq et fjes i offentligheten da hun trådte frem og forfektet muslimske kvinners rett til å bære hijab under den opphetede debatten om bruk av religiøse hodeplagg i politiet vinteren 2009. Selv betrakter hun seg som en praktiserende muslim med en pragmatisk tilnærming. For Bushra handlet det om kvinners generelle rett til å velge selv, uavhengig av ytre føringer.

– Jeg ville forsvare retten til selv å velge eller ikke velge å bære skaut. Samfunnet bør verken påtvinge eller avtvinge kvinner til å gjøre selvstendige valg. Jeg tror vi kan glemme likestilling så lenge kvinner ikke kommer seg ut i arbeid og møter andre mennesker. Bare på den måten kan de få muligheten til å bryte ut av forhold med undertrykkelse og vold. Uavhengig av kultur og religion vil kvinner som er avhen-

gige av menn forbli i destruktive relasjoner. Vi ser disse relasjonene i alle kulturer, fra omskjæring til henteekteskap fra Thailand og syreskading av kvinner, hevder hun.

– Min mor pleier å si at det viktigste for en kvinne er å ha potensial til å leve av det hun gjør og være økonomisk uavhengig, og det har jeg tatt med meg.

– Så det er først og fremst kvinnesaken som er viktig for deg, ikke retten til å bære hijab på alle arenaer i det norske samfunnet?

– Min kampsak i mediene er kvinnens rett til å realisere seg som selvstendig individ. Det er nødvendig å implisere kvinnekampen i enhver kontekst. Vi må få kvinnene opp og frem uavhengig av religion og språkdrakt, og da må vi drive en global kvinnekamp. Norge er et samfunn der kvinner selv må få definere sine idealer og hvordan de vil praktisere dem. Man har lenge ført en kvinnekamp på vegne av andre, men det kan ikke være Vestens enerett å definere feminismen. Norsk kvinnekamp er gjerne blitt ført av steile kvinnesaksforkjempere som har de beste intensjoner, men som mangler den multikulturelle forståelsen og de flerkulturelle stemmene. Det er uklokt at kvinnesaksforkjemperne er så splittet, det taper vi på. Jeg har likevel opplevd kvinnebevegelsen som åpen og har behov for å si at jeg er blitt godt mottatt. For øvrig synes jeg vi skal kalle det for skaut, ikke hijab, understreker Bushra.

– Skaut?

– Det er viktig å ikle det en norsk språkdrakt, og det er jo et skaut vi snakker om her. For meg er det viktig å skape en forståelse for den norsk-muslimske identiteten, slik at det ikke er nødvendig å velge bort sin muslimske identitet for å bli akseptert som nordmann, påpeker Bushra.

Forsiktig, men tydelig

Bushra Ishaq er like forbløffende velartikulert i dialog som hun er det på trykk. Jeg tar meg i fortløpende å bli enig i det meste av det hun sier, og etter hvert går det opp for

meg hva dette dreier seg om: Bushra Ishaq har rett og slett Obama-faktoren. Denne lavmælte, men så klare og overbevisende måten å formulere seg på, kombinert med en innsikt som er få forunt – enten de er 24 eller godt voksne. Hun får meg til å lytte, uten å bruke store ord eller å heve stemmen. Jeg kjenner meg nesten litt «starstruck».

Bushra redder meg heldigvis raskt.

– Jeg skjønnte ikke vitsen med at vi skulle gå på sånne store middager med flere av verdens store lederskikkelser under One Young World-konferansen, for jeg er jo så ung at jeg ikke har opplevd så mye sånt, fniser Bushra. Og jeg kjenner en slags letelse; heldigvis er hun ikke bare voksen og seriøs, hun er også en fnisete ungjente som lar seg forbløffe over hvilke muligheter som har kommet til henne.

Konferansen var et britisk initiativ for å opprette et internasjonalt forum for meningsutveksling og engasjementsutvikling med mål om å imøtekomme globale utfordringer som fattigdom, klima og krig.

– Men så skjønnte jeg jo etter hvert at de viktigste samtalene var de som foregikk ved middagsbordet, det var *der* alliansene ble bygd og noe nytt ble skapt! forteller Bushra.

Sammen med 1 500 fremtidige ledere fra hele verden fikk Bushra veiledning av blant andre de tidligere fredsprisvinnerne Kofi Annan og Muhammad Yunus. Hun fikk også holdt et innlegg der hun fremmet sine ideer om religionsdialog for et publikum av nåværende og fremtidige ledere.

– Det var litt skuffende at jeg ikke fikk snakket med Kronprinsen under konferansen, men jeg hadde jo snakket med han før. Det var en fantastisk anerkjennelse for meg personlig og for den muslimske minoriteten i Norge at han nominerte meg, og ikke minst var det et viktig signal til det norske samfunnet at han valgte en så sterk inkluderingslinje. Jeg synes det var tøft gjort av Kronprins Haakon!

Bushra er født i Norge av pakistanske foreldre og har gjennom oppveksten stort sett hatt etnisk norske venner. Det er en del sider av den pakistanske kulturen hun ikke klarer å identifisere seg med, og hun gleder seg alltid til å ikle seg Oslo-bunaden på

«Bushra Ishaq kjønnskvoteerte menn inn i styret i Muslimsk Studentsamfunn.»

Bushra Ishaq

Født 23.6. 1985

- Vinner av Fritt Ord-prisen 2010
- Fredsarbeider i Youth Global Harmony Association
- Fast spaltist i Aftenposten
- Medlem i Kvinnepanelet 2010
- Styremedlem, Antirasistisk senter
- I kontaktgruppen mellom Islamsk råd Norge og Mellomkirkelig råd (2007-)
- Tidligere leder i Muslimsk Student-samfunn (2009–10)
- Medisinstudent på 10. semester ved Universitetet i Oslo

Foto Anne Kathrine Sebjørnsen

nasjonaldagen. Bushra Ishaq står med en fot i hver kultur.

– Det er elementer i pakistansk kultur som er i strid med religionen, og det kan være vanskelig for folk i Vesten å forstå skillet. Med utgangspunkt i norsk kultur og med identitet som muslim føler jeg en sterk distanse til holdninger som kastesystemet og et kvinnesyn som verdsetter menn mer enn kvinner. Derfor er islam et viktig middel for å få bukt med undertrykkende verdier i et multikulturelt perspektiv. Problemet i Norge er at man i debatten ofte sauser sammen kultur og religion, slik at kritikken ofte faller på religionen alene, forklarer Bushra.

Står støtt

Man skal ha gode bein for å holde balansen i mediestormen, og Bushra Ishaq var aldri forberedt på den plutselige offentligheten. Ingen medierådgiver hadde kurset henne i hvordan man uttalte seg i TV-debatter eller gitt henne tips om hvordan man kunne beskytte seg mot personangrep eller trusler. Bushra har heller aldri hatt noe ønske om å bli en debattant på den offentlige arenaen, for det er medisinstudiene og forskningen Bushra vil satse på. Så hva driver egentlig en litt sjenert jente uten politiske ambisjoner til å gjøre seg til skyteskive for diverse grupperinger?

– Jeg så at det var et tomrom som måtte fylles og ord som måtte sies. Likevel ble jeg overrasket over kraften i noen av tilbakemeldingene jeg har fått, for man får jo mange negative tilbakemeldinger når man stikker hodet frem. Til dels har det vært sterkt rasistiske utsagn eller drapstrusler fra etnisk norske fundamentalister. Det har av og til vært vanskelig å gå tilbake på lesesalen og konsentrere meg etter å ha sjekket innboksen, innrømmer Bushra.

Da hjelper det med gode venner. Bushras venner tilbyr gode samtaler som terapi og drar henne med på turer i marka når hun

trenger å koble av. Fritt Ord-prisen feiret de med middag på Pascal – vegetar for Bushra. Hun er nemlig praktiserende, men ikke troende vegetarianer.

– Det er både sunnere og mer miljøvennlig! Har du forresten smakt den nye økologiske havregroten, den der du bare blander i kokende vann? Det er *det* gourmetmåltidet! Jeg oppdaget denne luksusen i år, og den er blitt et høydepunkt når jeg har lange dager på lesesalen. Jeg klarer ikke Fjordland, for jeg kan ikke unngå å tenke på hvor lenge det er siden potetene ble kokt. Før har det derfor gått i risengrynsgrot og makrell i tomat, men nå har jeg konvertert til havregrot, fniser Bushra.

Vennene har en fast runde mellom universitetssykehusene, Åpent Bakeri på Dam-plassen og tennisbanen til Ullevål tennis-klubb. Slik skaper man gode dager for seg selv! – Jeg spiller tennis fordi det er hyggelig og sosialt, men jeg er jo egentlig en fotballjente, understreker Bushra.

Godt å være muslim i Norge

Bushra synes det et ensidig negativt fokus på muslimenes hverdag i norsk samfunnsdebatt.

– Vi får ikke innblikk i alle suksesshistoriene og får ikke med oss at mye faktisk går bra. Det kommer i liten grad frem hvor godt det faktisk er å være muslim i Norge, mener Bushra, og fortsetter: – Vi har en samfunnsstruktur som sikrer alle like rettigheter, og det må vi være takknemlige for. Likevel er ikke Norge kommet til målet når det gjelder likestilling, for det er jo ikke i praksis slik at kvinner og menn er likestilte i Norge i dag. I akademia, for eksempel, foregår det mye diskriminering, mener kvinnen som selv kjønnsknoterte menn inn i styret i Muslimsk Studentsamfunn.

– Hva er dine visjoner for det norske samfunnet?

– Det er mulig at jeg er for idealistisk, men jeg ønsker meg et harmonisk norsk

samfunn der vi verdsetter det mangfoldet vi har her. Hvis vi skal søke fred i verden, må vi klare å leve i fredelig sameksistens.

– Hvordan vil den videre karriereveien din se ut?

– Jeg er først og fremst medisinstudent, og ser for meg at jeg vil bli kliniker. Å søke meg til medisinstudiet er et av de klokeste valgene jeg har tatt. I min religion er noe av budskapet at du skal sette deg selv til side og elske din neste uavhengig av kjønn, religion eller etnisitet. Mye av det budskapet finner jeg igjen i legegjerningen. En eller annen gang håper jeg å ta en doktorgrad og håper at forskningen jeg driver med nå vil føre frem til det.

– Og samfunnsdebattanten Bushra Ishaq, vil vi se mye til henne fremover?

– På det tidspunktet da jeg fikk prisen hadde jeg tenkt å gi meg med det offentlige samfunnsengasjementet, for det var jo et løp i livet mitt som jeg aldri hadde planlagt. Nå tenker jeg at jeg ikke lenger har noe valg, for Fritt Ord-prisen forplikter, sier Bushra Ishaq.

Anne Kathrine Sebjørnsen

annekaths@hotmail.com
Barne- og ungdomspoliklinikk for psykisk helse,
Enhet Nordstrand
Bogerudveien 15
0692 Oslo